

Kontakty z Mediami i
Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 92/18

Luksemburg, 26 czerwca 2018 r.

Wyrok w sprawie C-451/16

MB / Secretary of State for Work and Pensions (Zmiana płci i emerytura)

**Osoba, która zmieniła płeć, nie może zostać zmuszona do unieważnienia
małżeństwa zawartego przed tą zmianą, by mieć prawo do emerytury w wieku
przewidzianym dla płci, którą nabyła**

Taki warunek stanowi bezpośrednią dyskryminację ze względu na płeć

Dyrektywa Unii¹ zakazuje dyskryminacji ze względu na płeć w dziedzinie świadczeń socjalnych, w tym emerytur i rent. Dyrektywa ustanawia wyjątek od tego zakazu, zezwalając państwom członkowskim na wyłączenie z zakresu jej stosowania kwestii związanych z ustalaniem wieku emerytalnego dla celów przyznania rent i emerytur. Zjednoczone Królestwo skorzystało z tego uprawnienia i ustaliło wiek emerytalny kobiet urodzonych przed dniem 6 kwietnia 1950 r. na 60 lat, zaś mężczyzn urodzonych przed dniem 6 grudnia 1953 r. – na 65 lat.

MB urodziła się w 1948 r. jako osoba płci męskiej i w 1974 r. zawarła związek małżeński z kobietą. W 1991 r. zaczęła żyć jako kobieta, a w 1995 r. przeszła operację zmiany płci. MB nie posiada jednak pełnego świadectwa uznania płci, którego wydanie – na gruncie uregulowań krajowych – uzależnione jest od unieważnienia jej małżeństwa². MB i jej żona chcą pozostać w związku małżeńskim z powodów religijnych.

W 2008 r. MB ukończyła 60 lat i złożyła wniosek o przyznanie emerytury państwowej. Wniosek ten został odrzucony na tej podstawie, że z powodu braku pełnego świadectwa uznania zmiany płci MB nie może być traktowana jako kobieta na potrzeby określenia ustawowego wieku przejścia na emeryturę. MB zaskarżyła tę decyzję przed sądami brytyjskimi. Twierdziła ona, że warunek niepozostawania w związku małżeńskim stanowi dyskryminację sprzeczną z prawem Unii. Supreme Court of the United Kingdom (sąd najwyższy Zjednoczonego Królestwa) zwrócił się do Trybunału z pytaniem, czy taka sytuacja jest do pogodzenia z dyrektywą.

W dzisiejszym wyroku Trybunał przede wszystkim podkreślił, że przedłożone mu pytanie nie dotyczy zagadnienia, czy – generalnie – prawne uznanie zmiany płci może być uzależnione od unieważnienia małżeństwa zawartego przed tą zmianą. Stwierdził jednak, że nawet jeżeli prawne uznanie zmiany płci oraz małżeństwo stanowią kwestie należące do kompetencji państw członkowskich w dziedzinie stanu cywilnego, to przy wykonywaniu tych kompetencji muszą one jednakże przestrzegać prawa Unii, w szczególności zasady niedyskryminacji.

Trybunał potwierdził swoje orzecznictwo, zgodnie z którym dyrektywa, ze względu na jej przedmiot oraz charakter praw, których ochronę ma ona na celu, ma zastosowanie do przypadków dyskryminacji, których źródłem jest zmiana płci. W tej kwestii podkreślił on, że do celów stosowania dyrektywy osoby, które istotny okres swojego życia spędziły jako osoby innej płci niż ich płeć określona w chwili urodzenia i które przeszły operację zmiany płci, powinny być uznawane za osoby, których płeć uległa zmianie.

¹ Dyrektywa Rady 79/7/EWG z dnia 19 grudnia 1978 r. w sprawie stopniowego wprowadzania w życie zasady równego traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zabezpieczenia społecznego (Dz.U. 1979, L 6, s. 24)

² Sytuacja w Zjednoczonym Królestwie uległa zmianie. W dniu 10 grudnia 2014 r. w życie weszła Marriage (Same Sex Couples) Act 2013 [ustawa o małżeństwie (osób tej samej płci) z 2013 r.]. Zezwala ona osobom tej samej płci na zawieranie związków małżeńskich. Załącznik 5 do tej ustawy zmienił sekcję 4 Gender Recognition Act 2004 [ustawy o uznawaniu płci z 2004 r.], stanowiąc, że komitet ds. uznawania płci musi wydać pełne świadectwo uznania płci wnioskodawcy pozostającemu w związku małżeńskim, jeżeli zgodzi się na to współmałżonek wnioskodawcy.

Trybunał zauważył, że unieważnienie małżeństwa jako warunek otrzymania emerytury państwowej z chwilą osiągnięcia ustawowego wieku emerytalnego dla osób danej płci ma zastosowanie wyłącznie do osób, które zmieniły płeć. **Wywiódł on stąd, że uregulowanie brytyjskie jest mniej korzystne dla osoby, która zmieniła swą płeć po zawarciu związku małżeńskiego, w porównaniu do osoby, która zawarła związek małżeński i zachowała swą płeć określoną przy urodzeniu.**

Następnie Trybunał zbadał, czy sytuacja osoby, która zmieniła swą płeć po zawarciu związku małżeńskiego, oraz sytuacja osoby, która zawarła związek małżeński i zachowała swą płeć biologiczną, są porównywalne, co stanowi przesłankę, która musi zostać spełniona do celów ustalenia, czy odmienne traktowanie stanowi dyskryminację bezpośrednią.

Trybunał wskazał w tej kwestii, że **celem ustawowego systemu emerytalnego w Zjednoczonym Królestwie jest zapewnienie ochrony na wypadek starości** poprzez przyznanie zainteresowanej osobie emerytury stosownie do składek odprowadzonych przez nią w toku kariery zawodowej, niezależnie od stanu cywilnego tej osoby. **Trybunał stwierdził, że w świetle tego celu i tych warunków przyznawania emerytury sytuacji osoby, która zmieniła swą płeć po zawarciu związku małżeńskiego, oraz osoby, która zawarła związek małżeński i zachowała swą płeć określoną przy urodzeniu, są porównywalne.** Trybunał uściślił, że cel warunku unieważnienia małżeństwa (polegający na małżeństwie między osobami tej samej płci) jest oderwany od systemu emerytalnego. W rezultacie ów cel nie wpływa na porównywalność sytuacji obu ww. kategorii osób w świetle celu i warunków przyznawania emerytury.

Skoro rozpatrywane odmienne traktowanie nie wchodzi w zakres żadnego z odstępstw dozwolonych prawem Unii, **Trybunał orzekł, że uregulowanie brytyjskie stwarza dyskryminację bezpośrednią ze względu na płeć, a tym samym jest niezgodne z dyrektywą.**

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku znajduje się na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793